

Ехінококоз дрібної рогатої худоби

Анотація. Висвітлено результати порівняльного аналізу поширення ехінококозу дрібної рогатої худоби в Україні в періоди з 1976 по 1986 та з 2003 по 2013 роки. Визначено зони ризику з умовним поділом України на неблагополучну, загрозливу та тимчасово благополучну територію.

Ключові слова: ехінококоз, поширення, дрібна рогата худоба, епізоотичний стан, територія.

Echinococcosis small livestock Oleg P. Litvinenko (State Research Institute of Laboratory Diagnostics and Veterinary Expertise, Kyiv)

Abstract. In the article the results of a comparative analysis of distribution echinococcosis small livestock in Ukraine in the period from 1976 to 1986 and from 2003 to 2013. Defined risk zone with conditional division of Ukraine on the disadvantaged, threatening and temporarily prosperous territory.

Key words: echinococcosis, distribution, small livestock, epizootic state area.

О. ЛИТВИНЕНКО, канд. вет. наук
ДНДІ лабораторної діагностики та
ветеринарно-санітарної експертизи

Ехінококоз – хронічне захворювання, яке досить широко розповсюджене в усіх областях України. Хвороба спричиняється личинковою стадією цестоди із родини Taeniidae – *Echinococcus granulosus*, яка паразитує в печінці, легенях, мозку та інших органах. Гельмінтоз не лише призводить до зменшення продуктивності тварин, але й завдає значних соціально-економічних збитків [1].

Проміжними господарями виступають дрібна рогата худоба, велика рогата худоба, коні та інші. Дефінітивними господарями є собаки, коти, вовки статевозрілі форми гельмінтів яких паразитують у тонкому відділі кишечника [3].

Основним джерело зараження проміжних господарів ехінококозом відбувається при вживанні трави або сіна забрудненого яйцями чи зрілими члениками ехінокока. Причиною обсіменіння виступають дефінітивні господарі інвазовані приотарні та бродячі собаки, які виділяють у зовнішнє середовище яйця та зрілі членики ехінокока. Дефінітивні господарі заражаються внаслідок вживання паренхіматозних органів та боєнських відходів, заражених ехінококом ларвальної стадії [5]. Ступінь інвазованості овець, великої рогатої худоби та інших тварин з віком підвищується [1]. Вівці заражаються більшою мірою порівняно з великою

рогатою худобою, оскільки в останніх до 80% ехінококових міхурів не мають протосколексів [4].

Метою даної роботи було вивчення динаміки епізоотичного процесу з ехінококозу дрібної рогатої худоби шляхом проведення порівнянь у різні періоди часу з 1976 по 1986 та з 2003 по 2013 роки в різних регіонах України.

Для визначення динаміки поширення ехінококозу на території України в періоди 1976 по 1986 та з 2003 по 2013 роки було проведено аналіз річних форм статистичної звітності Державної ветеринарної та фітосанітарної служби України за формою 6-вет.

Результати дослідження та їх аналіз. Ехінококозна інвазія досить широко розповсюджена серед дрібної рогатої худоби по всій території України. З метою оздоровлення нашої держави необхідно визначити динаміку епізоотичного процесу, причини виникнення і шляхи подолання для розробки і впровадження в практичну діяльність заходів з боротьби та профілактики.

За результатами аналізу статистичної звітності за формою – 6-вет у період з 1976 по 1986 роки на території України було виявлено 818870 туш, інвазованих ехінококозом або 7,6 %.

Залежно від рівня інвазованості регіони можна умовно поділити на три категорії: *неблагополучні* - з рівнем інвазування в межах від 3 до 16 відсотків, *загрозливі* - від 2 до 3 відсотків, *тимчасово благополучні* - від 0 до 2 відсотків.

До неблагополучної території увійшли: Одеська

Рецензенти: докт. вет. наук **Н. М. Сорока**;

канд. вет. наук **М. В. Галат** (НУБІП)

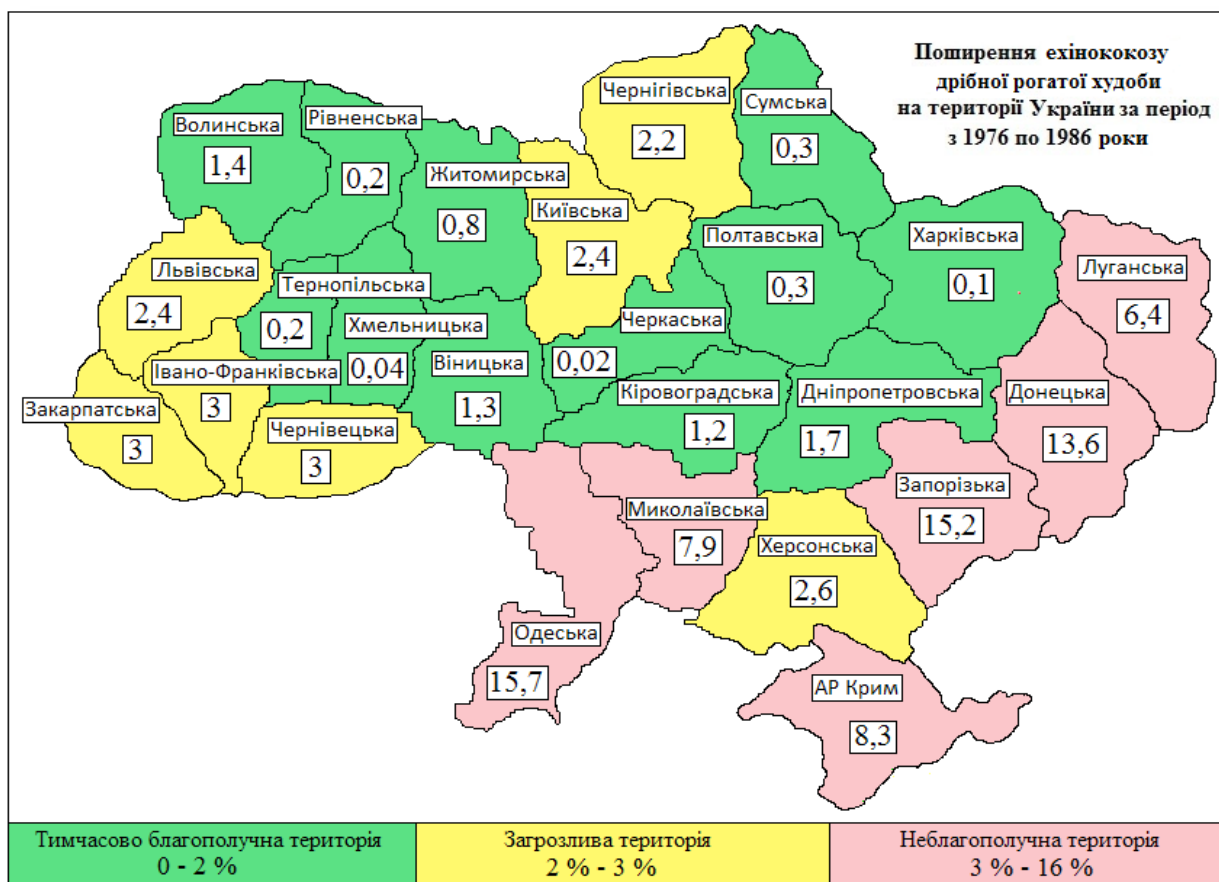

Рис. 1. Поширення ехінококозу дрібної рогатої худоби на території України з 1976 по 1986 роки

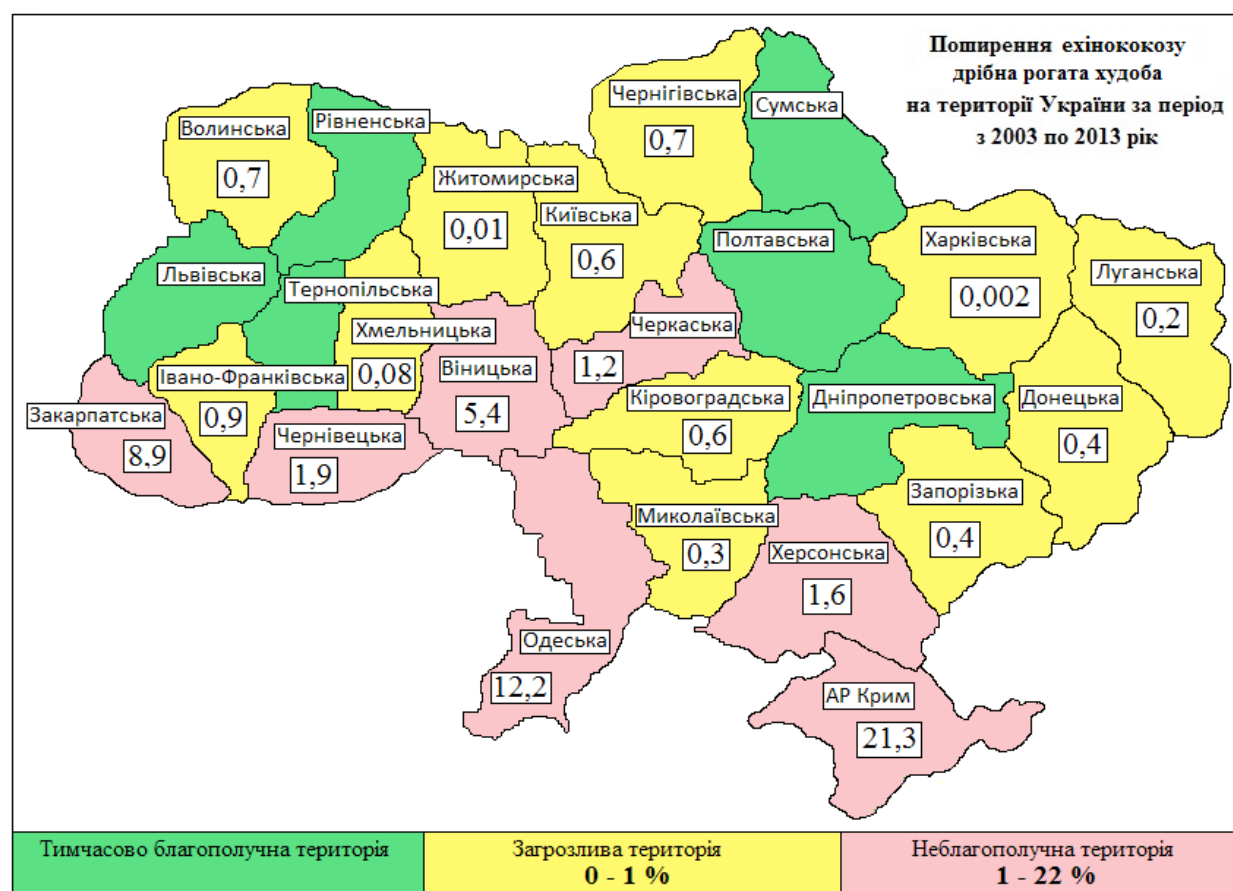

Рис. 2. Поширення ехінококозу дрібної рогатої худоби на території України з 2003 по 2013 роки

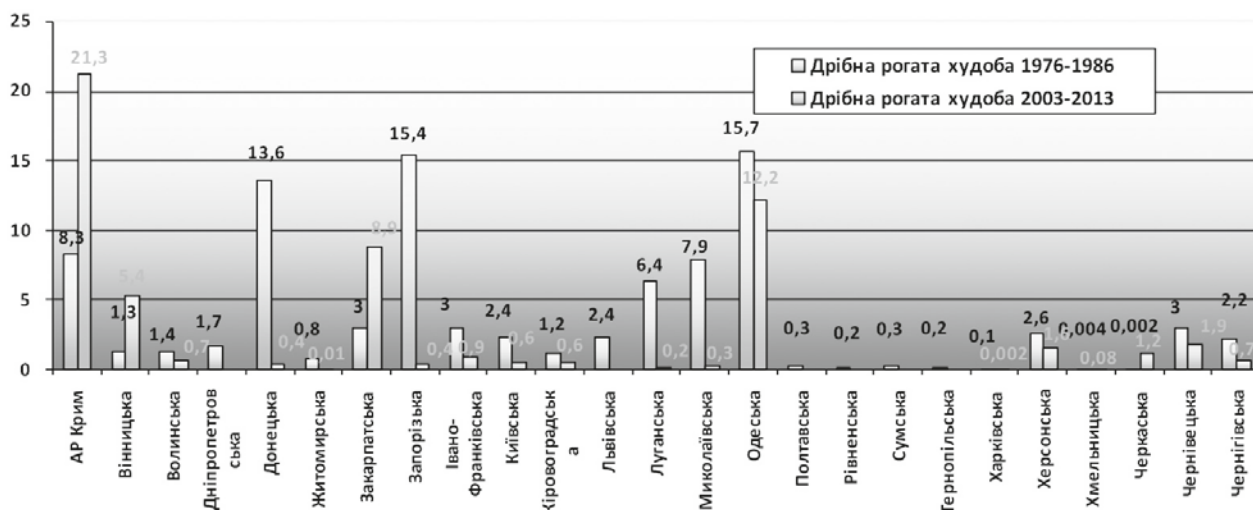

Рис. 3. Інвазованість дрібної рогатої худоби ларвальним ехінококом в Україні за періоди з 1976 по 1986 та з 2003 по 2013 роки

– 15,7 %, Запорізька – 15,4 %, Донецька – 13,6%, АР Крим – 8,3 %, Миколаївська – 7,9 %, Луганська – 6,4 % (рис. 1).

До загрозованої території увійшли: Чернівецька – 3 %, Закарпатська – 3 %, Івано-Франківська – 3 %, Херсонська – 2,6 %, Львівська – 2,4 %, Київська – 2,4 %, Чернігівська – 2,2 %.

До тимчасово благополучної території увійшли: Дніпропетровська – 1,7 %, Волинська – 1,4 %, Вінницька – 1,3 %, Кіровоградська – 1,2 %, Житомирська – 0,8 %, Сумська – 0,3 %, Полтавська – 0,3 %, Рівненська – 0,2 %, Харківська – 0,1%, Тернопільська – 0,2 %, Хмельницька – 0,004 %, Черкаська – 0,002 %.

За період з 2003 по 2013 роки при проведенні досліджень було виявлено 66637 туш інвазованих ехінокозною інвазією, що становило 3,1 %.

За ступенем інвазування регіони можна умовно поділити на три категорії: неблагополучні території з рівнем інвазування в межах від 1 до 22 відсотка, загрозовані – до 1 відсотка та тимчасово благополучні території (рис. 2).

До неблагополучної території увійшли: АР Крим – 21,3 %, Одеська – 12,2 %, Закарпатська – 8,9 %, Вінницька – 5,4 %, Чернівецька – 1,9 %, Херсонська – 1,6 %, Черкаська – 1,2 %.

До загрозованої віднесені Івано-Франківська – 0,9%, Хмельницька – 0,08 %, Волинська – 0,7%, Чернігівська – 0,7 %, Кіровоградська – 0,6 %, Київська – 0,6 %, Донецька – 0,4%, Запорізька – 0,4 %, Миколаївська – 0,3 %, Луганська – 0,2 %, Житомирська – 0,01 %, Харківська – 0,002 % області.

Тимчасово благополучними визнані Сумська, Полтавська, Дніпропетровська, Рівненська, Тернопільська, Львівська території.

Порівняльний аналіз динаміки інвазування дрібної рогатої худоби в різні періоди часу вказує на те, що дрібна рогата худоба з 1976 по 1986 роки була уражена на 4,5 відсотка більше порівняно з 2003 по 2013

роки. До стаціонарно небезпечних територій, на яких постійно реєструється значний відсоток інвазування тварин, слід віднести АР Крим- 8,3 та 21,3 %, Одеську 15,7 та 12,2 % Закарпатську 3 та 8,9 % (рис. 3).

Висновок.

Рівень інвазованості дрібної рогатої худоби за період з 1976 по 1986 становив 7,6 відсотка; з 2003 по 2013 роки – 3,1 %. До стаціонарно неблагополучних областей, у яких постійно реєструється високий ступінь інвазованості слід віднести АР Крим, Одесу та Закарпатську область.

ЛІТЕРАТУРА

1. **Артеменко Ю.Г., Чикунова Л.И.** Распространение эхинококкоза у домашних животных на юге Украины. // Бюл. Всесоюз. ин-та гельминтол.– 1984.– Вып. 39.– С. 7–10.
2. **Биттиров А.М.** Эпизоотология эхинококкоза овец и крупного рогатого скота в КБР. // Бюлл. Всес. Института гельминтол.– 2000.– Вып. 56.– С. 97–99.
3. **Валиуллин С.М.** О распространении эхинококкоза у овец и крупного рогатого скота в условиях различных природных зон. // Материалы 9-й конф. укр. об-ва паразитологов. Ч. 1.– 1980.– С. 108–110.
4. **Кузьмин Е.М.** Эпизоотология эхинококкозной инвазии крупного рогатого скота и овец на северо-востоке Астраханской губернии. // Матер. межрегион. Научно-практической конф., Астрахань, 1995.– С. 154–157.
5. **Шестаков Г.Н.** Сезонная и возрастная динамика эхинококкоза овец в Центральном районе РФ. // Тр. Волгоград. НИВС.– 1994.– Т. 35.– С. 117–120.